

Borramušráva

Sámit leat dovdan ja geavahan jáffuid guhkká. Gaskkohagaid leat ferten birget jáffuid vátnivuodas go gávppašeapmi lei gildojuvvon ja go šaddojagit leamaš fuonit. Daid áiggiid leat jáffuide seaguhan bárkku. Dá bárkoláiberáva maid sáhtát láibut.

Garra bárkoláibi

9 dl nisujáffuid

2 ½ dl beahcebárkojáffu

4 dl čáhci

1db sálti

Daga ná:

Seagut nisu-, bárkojáffuid ja sálttiid lihttái. Lasit galbma čázi ja soatkko dáiggi. Boatkkal jáffuid beavdde nala ja dulbe láibbiid. Láibbit galget leat hui asehaččat. Čuokko vel láibbiid gáffaliin ovdal go bijat ommana sisa.

Goikat láibbiid ommana bajimus gearddis, ja dušše 3-5 minuhta. Ferte bures váruhit amas boaldit láibbiid, muhto liikká fuolahit ahte dattege leat albma ládje goikan.

Laila Spik. Girjjiis: Eira Murud: Jahki sámis. Čállidlagádus. 2012.

Geatki

-Áddjá, mital dal geatkki birra, Niillas dajai muhtin beaivvi. –Vai nuvt, don siđat gullat geatkki birra. Muhto mitalan lean juo ovdal geatkki birra, áddjá dajai.

-Na, mital go don nuorran báhčet geatkki, Niillas ja Márjjáš oktanaga dajaiga.

-Na, ledjen mun dalle ovccinuppelohkái jagi boaris, áddjá dajai. –Dálvi lei. Leimmet lullivuvddiin ealuin ja gođiin. Ollu muohta lei, muhto dimis lei ja seakŋume lei velá. Eallu guođui hui bures, muhto návddit ledje olut ja sniellásat, ja juohke beaivvi fertiimet ealu geahččat. Fertiimet ealu birra čuoigat jur juohke beaivvi. Juohke luotta galggai čuovvut birra amas lámppot. Muhtun bohccot ville guhkás ealus eret. Ja dakkár ravddahiid fertii vuojehit ruoktot ealu lusa.

Soames beaivvi ledjen guorrame dakkár ravda-bohcco. Luodda vulggii vuollegis dieváža badjel. Boazu lei guhton duos ja dás. Čiekŋalis suovnnjit ledje velá.

Muhto gea! Dievá duohken lei boazu njuiken bajás suovnnjis, ja hirbmadit lei obbasis ruohttan. Na, árvidin mun mii lei dáhpáhuvvan. Miestaga duohken ledje aitto geatkeluottat.

De mun dal juo ipmirdin ahte boazu lei geatkái gottáhallan. Gurren luottaid. Nuppi dievá duohken gávdnen runggu. Muhto oaivi lei eret.

-Vai nu! – Juo lei geargan čeabeha gaskat gáskit. Muhto easka han dan lei bargan. Luottat eai lean velá galbmon. Árvidin ahte rievvár ii lean vel guhkás beassan oivviin. Muohtán lei ihkku. Vahca dagai linádaga, eai ge sabehat gullon gosa ge, go muohttagis johte. Doivon ahte gal mun dál beasan geatkki gurrii.

Ja dál mun in guorran jur luotta. Čuigen doares - beale. Geatki lei mannan vuostebiggii, ja danne bieggá bođii geatkki luhtte. Lei gal buorre, ahte geatki de ii sáhtán mus biekká oažžut.

Mun čuigen riehta várrogasat. Sabehat gisakeahtta johte vazas. Čuoiggadan siivvut ja várdáhattan.

Duos geađggi duohken oainnán juoidá lihadeame. Lahkanattan dohko gassa beziid duoge, ja bissu lea dál gárvvis báhčín ládje olgeš gieđas. Geatki lei gaikume ja gáskime bohcco oaivvi, ii ge fuomášan mu.

Ja dal ledjen čuohte mehtera geatkkis eret. De njiedjalin sabehiin muohttagii, siktejin ja báhčén. Geatki njuikii bajás ja gahčai jámas dasánaga. (Israel Ruong, girjjis: Stien: *Boađe lohkat*. Fag og Kultur. 1987)

Bargobihtát

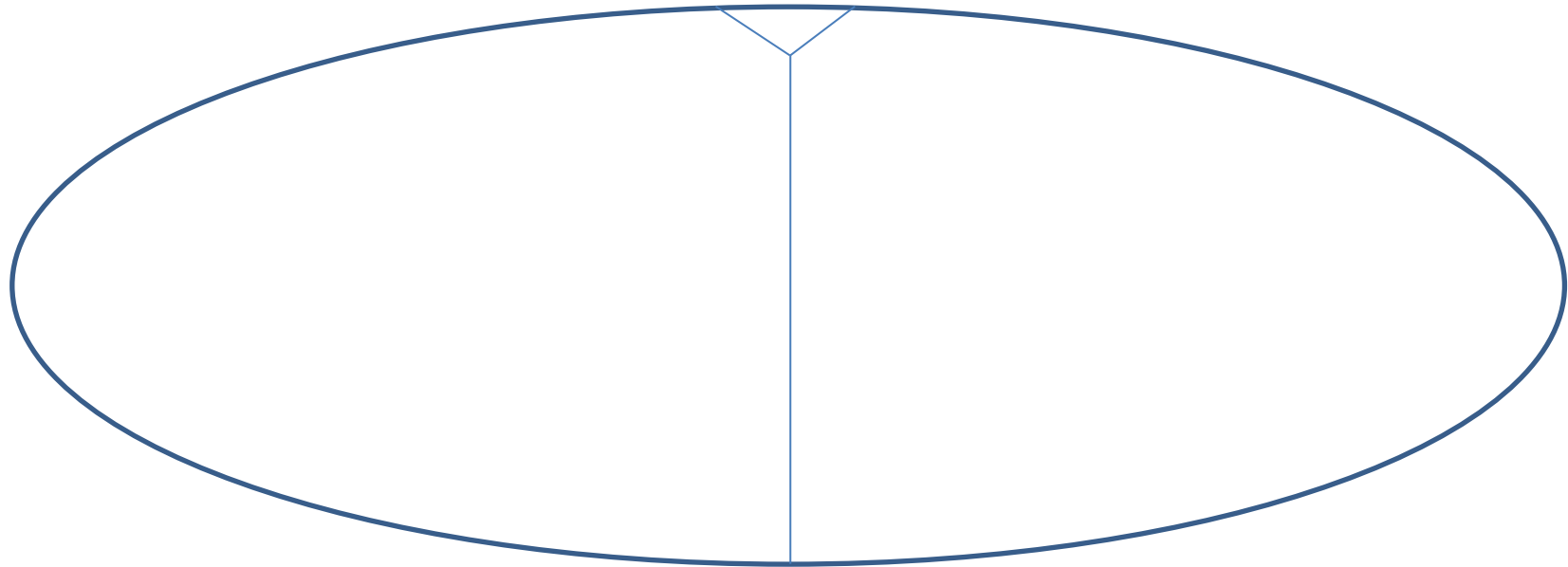
1. Loga mitalusa geatkki birra
2. Dás leat muhtin sánit mitalusas. Gávnnat maid sánit mearkašit: *seakŋume, sniellásat, ville, ravddahiid, vuojehit, guorrame, suovnnjit, obbasis, rungu, vahca, linádat, gisakeahtta, várdáhattan*.
3. Čále mitalusa ođđasit iežat sániiguin, muhto váldde mitalussii fárrui bajábealde sániid.
4. Dán olbmos leat ollu dieđut ja máhttu maid son geavaha ávkin go bivdá geatkki. Čilge maid son ferte máhttit.

Bealljemearka

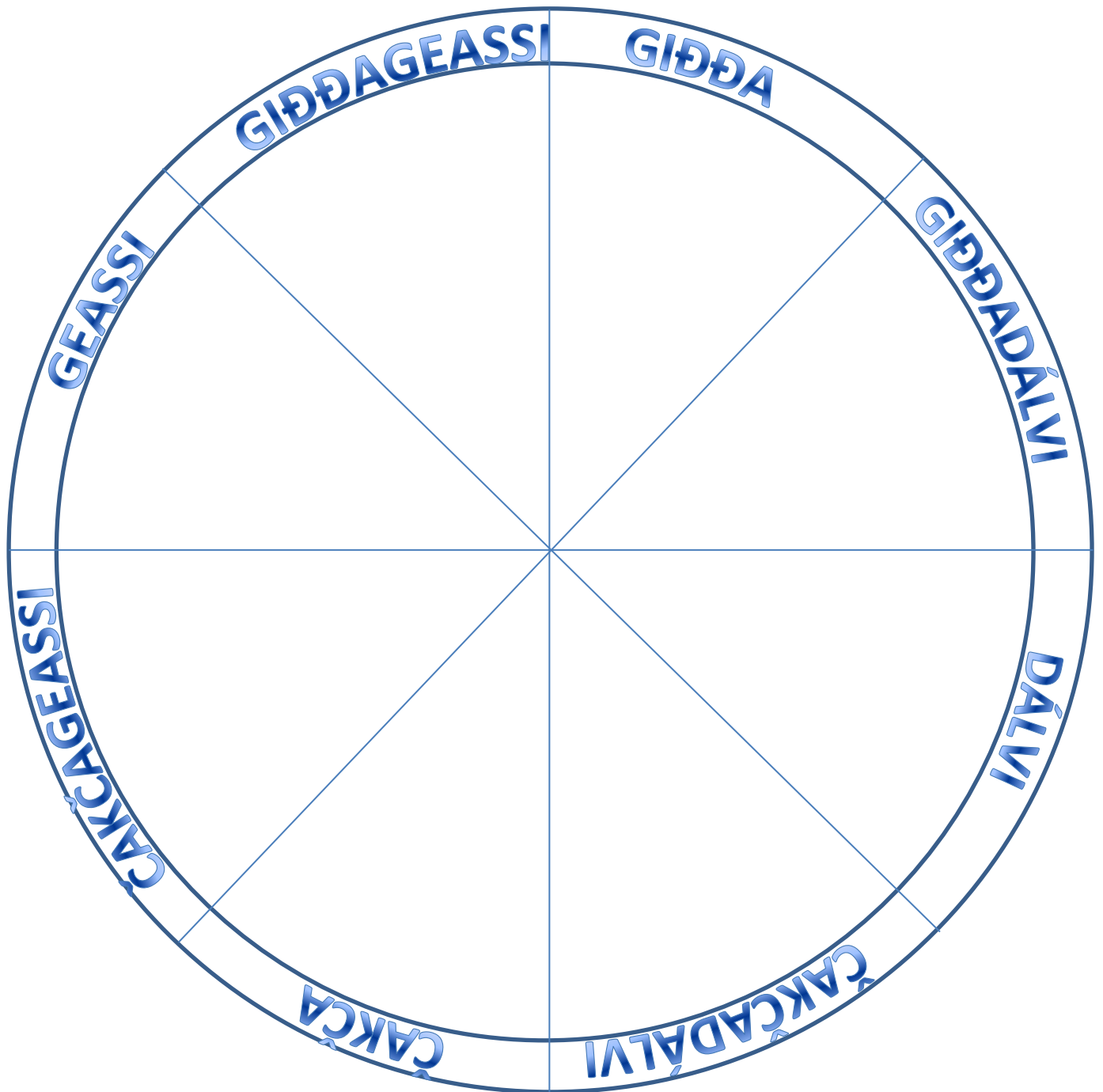
Oahppogirjjis s 312 oainnát mearkanamahusaid. Hutkka iežat mearkka. Čuohpa ja ivdne dan, ja darvvit dan čállingirjái. Čále ja muital mo dat lea oaidnit. Geavat vuos váldosániid ja dasto smávvasániid. Čilge njálmmálaččat earáide ceahkis.

Gurut beallji

Olgeš beallji

Váldet oktavuoda muhtin olbmon gii bargá vuodđoealáhusas (boazosápmelaš, meahcásteaddji, guolásteaddji, eanadoalli). Jearahallet su dan birra makkár barggut leat ealáhusas iešguđet áiggis jagis. Deavdde dán skovi.

Oanehisvástádusikkus

1. Manne lea giella guovddáš oassi árbevieruid gáhttemis?
2. Manne álge bohccot johtit siseatnama ja rittu gaska?
3. Namut muhtin boazosiiddaid!
4. Masa geavahuvvo boazogárdi?
5. Čilge sániid; *dálonverdde* ja *badjeverdde*!
6. Mas boazosámit dovdet iežas bohccuid?
7. Manne lei bohccomielki nu dehálaš biepmudoalus dolin?
8. Olbmot geat áppet ja leat šaddan bajás stuorra, govda jogaid gáttiin, máhttet fierbmebivddu. Namut muhtin fierpmástallanvugiid!
9. Dálvet leat jogat jikŋon. Mo birgejit johkagátteolbmot dálvet?
10. Buodus leat njeallje dehálaš oasi. Mat dat leat?
11. Mii lea golgadeapmi ja goas dat dáhpáhuvvá?
12. Luosa namat leat biddjon dan mielde man stuoressis, man boaris ja gos dat orru dahje johtá. Namut muhtin luosanamaid!
13. Mii lea *salla*?
14. Makkár ávdnasiin ráhkadedje sámit biktasiid?
15. Mii lea *guvhlláruššan*?

Guhkesvástádusiskkus

Dás leat guokte čuoččhusa. Čále dáidda heivvolaš teavstta mas ákkastalat čuoččhusaid ovddas.

1. Giella lea dehálaš árbedieđu seailuheamis.
2. Mii eat dárbbáš árbevirolaš máhtu, go mis lea dán áigge ođđa teknologijja.